

S svojo domiselno idejo mestnega plakata je Ana Kompara, štiriindvajsetletna absolventka magistrskega študija arhitekture, postavila ogledalo družbi in zmagala na 6. TAM-TAM-ovem družbeno odgovornem natečaju Plaktivat s temo sovražnega govora. K sodelovanju jo je pritegnila abstraktnost te teme – pri ustvarjanju se ji pred očmi vedno pokažejo asociacije, tokrat pa jih začuda ni bilo, zato je bil plakat zanjo še večji izziv.

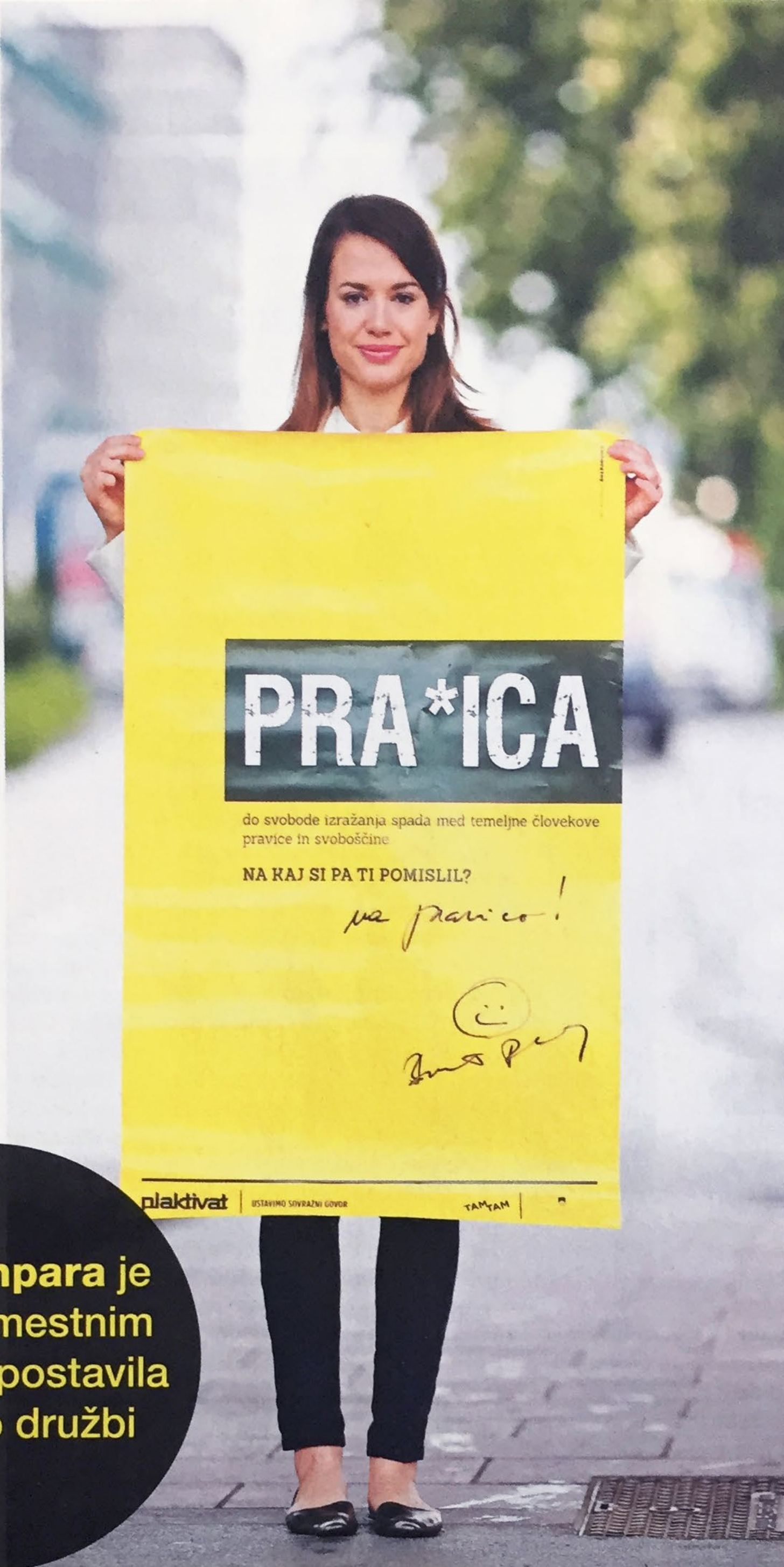
Tekst: **KATJA BOŽIČ**
Foto: **ŠIMEN ZUPANČIČ**

Kakšen je vaš prvi vzgib ob stvareh, ki sicer ljudi pripravijo do sovražnega govora? Preštejete do deset, preden kaj rečete?

Mene recimo razjezi, če me nekdo skoraj povozí na prehodu za pešce, neprijazen voznik avtobusa, ki ne ustavi, ko vidi, da nekdo teče za njim, pa vrivanje v vrsto ... Takrat pomislim, da bi komu kaj rekla, a ne rečem. Mislim, da se je fino malo pomiriti in počakati, da naval čustev mine, potem vidiš stvari malo drugače.

•Kako vaši vrstniki izkoriščajo moč besed? Prejranijo ali z njimi celijo? So strpnejši kot druge generacije?

Mislim, da je moja generacija strpnejša do drugačnih, do manjšin in drugih ras, kot so starejše generacije. Mi smo bolj nezadovoljni, razočarani in jezni nad stanjem v družbi. Ko sem se vpisala na fakulteto, se je začela kriza in vseskozi smo poslušali, da ne bomo dobili službe. Vse življenje že poslušamo o boljših časih, čutimo nostalgijo starejših za

Ana Kompara je s svojim mestnim plakatom postavila ogledalo družbi

Na kaj pa vi pomislite?

preteklostjo in bojazen pred prihodnostjo. To človeka bremeni in težko najde pogum za začetek. Če se torej pri moji generaciji pojavi sovražni govor zaradi emigrantov, je to bolj zaradi strahu, da zaradi njih ne bodo dobili dela, kot pa zato, ker so druge rase, vere ... Jaz to čutim tako. Na splošno pa se zdi, da znamo ljudje z besedami bolj raniti, premalo se zavedamo, da lahko z

njimi naredimo tudi veliko lepega. Pravzaprav lahko z njimi tudi zdravimo. Lep primer je, kako lahko mama z besedami pomiri svojega otroka, kadar se udari.

•Kako bo vaš plakat, ki je nastal v okviru Plaktivata, ljudi stresnil, spodbudil k razmišljanju?

Ta plakat lahko človek aktivno soustvarja, ker je kot rebus – ko ga vidiš, ga hote ali nehote dopol-

niš. Mnogo ljudi prej pomisli na negativno kot na pozitivno sporočilo. S tem, da najprej pomislimo na negativno možnost, se mogoče zavemo, kako globoko imamo že to besedo v glavi, in se zamislimo nad svojo kulturo govora ter tem, kako na nas vpliva okolje, trenutno dogajanje. Zanimiva se mi zdi igra z besedo pravica, ker je pravica do svobode govora največji argument v razpravi o sovražnem govoru – v smislu, da lahko vsak reče, kar hoče. Res je, da imamo pravico do svobodnega govora, ampak tako kot pri drugih pravicah imaš pri tem tudi odgovornost, kako boš z njo ravnal, v katero smer jo boš uporabil. Zanimivi so odzivi ljudi na plakat – nekatere je razjezil, ker naj bi preveč sugerirala, nekdo pa je celo mislil, da na plakatu piše pravljica.

•Kako vzgojiti strpnega, sočutnega posameznika, ki bo znal občutiti in videti pra*ico?

Jož, vzgoja, to je težko! Že s tem, da pazimo na kulturo govora v domačem okolju, da otrok dobi občutek, katere besede so v družini sprejemljive. Določene besede bo prej ali slej slišal v svoji okolici, na televiziji – temu ne moremo ubežati, ampak bo točno vedel, da te besede mama ne uporablja. S tem lahko naredimo največ. Sama sem recimo doma dobila občutek, katere besede so sovražne in katere ne.

•Kaj lahko vsakdo sam po vašem naredi za zmanjšanje sovražnega govora?

Ravno z zgledom in opozarjanjem, da bi lahko nekdo nekaj rekel drugače. Ali se je res treba tako izražati? Sovražnosti se je najbolje zoperstaviti s povsem drugačnim vedenjem. Če sovražno udarimo nazaj, tu ni zmage.

Sovraštvo spodbuja sovraštvo. Tudi javne osebe, politiki, bi morali dajati boljši zgled, oni bi morali postavljati standarde in normative vedenja. Spremembe se začnejo pri posamezniku. Izgovori, kot so: tako je, tako se govori, taka je družba, so brezpredmetni, sam se odločaš, kaj boš naredil s svojimi besedami, s svojo pravico do svobode govora. ■